

Działania statutowe Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku w 2011 roku

Wystawy

W 2011 r. prezentowano 9 wystaw stałych: (1. *Mikołaj Kopernik – życie i dzieło* – wystawa prezentowana w nowej aranżacji, uzupełniona o medale kopernikowskie; 2. *Witraże fromborskie*; 3. *Witraże braniewskie*, 4. *Astronomia w nawigacji i geodezji*; 5. *Kamienie z importu* - w Planetarium; 6. *Ze zbiorów działu historii medycyny* - w szpitalu św. Ducha 7. *Warmińska rzeźba XVII-XVIII w.* - w szpitalu św. Duch 8. *Tolkemitter Erde, zapomniana wytwórnia ceramiczna* – w szpitalu św. Ducha; 9. *Przyjaciele naszych długich zim* – w dawnej dzwonnicy katedralnej).

W omawianym okresie udostępniano 7 wystaw czasowych, w tym 4 nowe: (1. *FIAT LUX. Od Witelona do tomografu optycznego* – w dawnym pałacu biskupim, od 11 marca do 30 czerwca, wystawa interaktywna, przygotowana we współpracy z Muzeum Okręgowym w Toruniu i Instytutem Fizyki UMK w Toruniu; 2. *400. rocznica urodzin Jana Heweliusza* – od maja w dawnym pałacu biskupim; 3. *Ołtarze* – wystawa malarstwa prof. Wojciecha Cieśniewskiego – w dawnej dzwonnicy, od 27 czerwca do 15 października 2011 r. 4. *Boska medycyna i niebiescy uzdrowiciele* – od 16 lipca w dawnym pałacu biskupim, przygotowana we współpracy z Muzeum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie).

Od 20 do 27 sierpnia 2011 r. w zespole poszpitalnym św. Ducha odbyła się prezentacja wystawy pokonkursowej „I. Międzynarodowego Triennale Bursztynu”, przygotowana przez powiat braniewski działający w imieniu i na rzecz Stowarzyszenia „Dom Warmiński”.

Użyczono zabytki i starodruki na wystawę okolicznościową poświęconą Janowi Heweliuszowi do Muzeum Historii Miasta Gdańska oraz na wystawę w Muzeum Okręgowym w Toruniu pt. *Wokół cyrkla Heweliusza*. Wypożyczono także plansze wystawiennicze na ekspozycje pt. *Jan Heweliusz – z dziejów astronomii* do Puławskiego Ośrodka Kultury „Dom Chemika”.

Frekwencja

W 2011 r. odwiedziło Muzeum 150 772 osób, w tym zwiedzający bezpłatnie – 10 950 osób. W sierpniu 2011 r. Muzeum gościło 8 milionowego zwiedzającego. Muzealne planetarium odnotowało 45 990 widzów, w sierpniu 2011 r. odwiedziła je 2 milionowa osoba.

Muzealia i Biblioteka

W 2010 r. przybyły 53 zabytki (8 zakupiono 45 przyjęto w darze). W dniu 31.12.2011 r. w inwentarzach muzealnych znajdowało się 4674 pozycji inwentarzowych zabytków oraz 146 depozytów (73 z dziedziny sztuki i 73 depozyty archeologiczne).

W Księdze Ruchu Muzealiów odnotowano 18 wypożyczonych zabytków ruchomych. Muzeum przyjęło w użyczenie 106 eksponatów.

W komputerowym systemie muzealnym MONA w dniu 31.12.2011 r. znajdowały się 5971 pozycje - ujęto prawie 94% zbiorów inwentarzowych zabytków Muzeum, zabytki archeologiczne i 100 % starodruków. W dwujęzycznej, dodatkowej bazie ewidencyjnej w dniu 31.12.2011 znajdowało się 2869 pozycji, tj. ponad 61 % zbiorów.

Zbiory biblioteczne powiększyły się drogą kupna, daru i wymiany o 150 poz. (ubyło 7 poz.) – druki zwarte nowe, 1 rękopis, 4 starodruki i 21 tytułów czasopism naukowych – akcesyjnych. W dniu 31.12.2011 r. w inwentarzu druków zwartych nowych znajdowało się 9609 pozycji, w księdze depozytu 2042 pozycje, w inwentarzu starodruków 766 pozycji oraz 193 rękopisy, 64 pozycje kartograficzne, 813 pozycji zbiorów specjalnych (filatelistyka, pocztówki) .

W komputerowej bazie bibliotecznej w dniu 31.12.2011 r. znajdowało się 10.282 pozycji druków zwartych nowych, tj. 100% depozytu i 86% druków własnych. Starodruki w 100% zostały wpisane do komputerowej bazy muzealnej MONA.

Z biblioteki głównie korzystali pracownicy Muzeum oraz uczniowie i studenci z Fromborka. Wypożyczono w ciągu roku 226 książek i czasopism. W ewidencji czytelní bibliotecznej zarejestrowano 13 osób z poza Muzeum.

Wydawnictwa

Wydano informator do wystawy czasowej pt. *FIAT LUX. Od Witelona do tomografu optycznego* w nakładzie 1000 egz.

Wydano informator do wystawy *Boska medycyna i niebiescy uzdrowiciele*, któremu towarzyszyły reklamowe obrazki świętych – nakład 2500 egz.

Ukazała się drukiem obszerna publikacja pokonferencyjna pt. *Piece kaflowe w zbiorach muzealnych w Polsce* – w nakładzie 700 egz.

Działalność naukowo-oświatowa

Muzealne planetarium odwiedziło 45.990 widzów na 1219 seansach.

Planetarium przygotowało i udostępniło 2 nowe seanse astronomiczne: *Rok Heweliusz 2, Boso w kosmosie*. Oba nowe seanse opracowano w dwóch wersjach.

W corocznej letniej akcji oświatowej pt. *Wakacje w Planetarium i Obserwatorium* udział wzięło 19 osób. Uczestnicy „wakacji” przepracowali społecznie w Muzeum 365 godziny.

Zorganizowano Dzień Dziecka w planetarium – pod hasłem „Przychylmy dzieciom nieba” w dniach 4-5 czerwca. Udział w imprezie wzięło w planetarium 816 osób.

Zorganizowano pokaz zaćmienia Księżyca w Obserwatorium -15 czerwca. W pokazie uczestniczyły 42 osoby z Fromborka i okolic.

Zorganizowano i przeprowadzono akcję „Dwumilionowy widz w planetarium”.

Pozyskano fundatora nagrody dla dwumilionowego widza w planetarium. Nagrodę w postaci lornetki astronomicznej ufundował sklep internetowy astrozakupy.pl

Przeprowadzenie warsztatów astronomicznych dla dzieci w Akademii Dziecięcej przy Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Elblągu. Warsztaty zatytułowane były „Co kryje niebo”. Zajęcia z trzema dwudziestoosobowymi grupami dzieci w wieku 7-9 lat.

Do innych, poza astronomicznych, działań oświatowych należało organizowanie i prowadzenie działalności przewodnickiej, w tym oprowadzanie licznych grup specjalnych - goście władz wojewódzkich i miejskich, dostojnicy kościoła oraz wiele ekip telewizyjnych i radiowych z całego świata.

Muzeum prowadziło lekcje muzealne, które obejmowały 10 tematów i na 23 zajęciach skorzystało z nich 750 uczniów. Muzeum przygotowało również 7 odczytów/prelekcji dla 340 osób oraz jedną imprezę plenerową dla 42 osób.

Pracownicy merytoryczni brali czynny udział w konferencjach i seminariach, m.in. w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, w Meteoritical Society w Greenwich w Wielkiej Brytanii. Pracownik muzealnego planetarium wziął udział w przygotowaniu i nagraniu odcinka amerykańskiego serialu „Meteorite Men”, poświęconego meteorytowi Morasko, realizowanego przez Discovery Science i LMNO Cable Production w czerwcu i lipcu 2011 r.

Remonty - konserwacja

Na początku roku budynek szpitala św. Ducha został poważnie uszkodzony przez duże opady śniegu i gradobicie. Po wstępnym zabezpieczeniu dachu budynku, w terminie późniejszym, dokonano niezbędnych napraw – przemurowanie muru ogniowego, naprawa rynien, naprawa stopnia przed wejściem oraz usunięcie spękań i przemalowanie elewacji zachodniej.

W lipcu przeprowadzono niezbędne prace dezynsekcyjne i dezynfekcyjne drewnianej więźby dachowej w zespole poszpitalnym św. Ducha we Fromborku.

Przeprowadzono remont pomieszczeń muzealnego planetarium – wymiana foteli, przystosowanie pomieszczenia do wymogów przeciwpożarowych, wymiana drzwi.

Zaprojektowano i wykonano instalację antywłamaniową w pomieszczeniach dawnego pałacu biskupiego i kanoników wewnętrznych na Wzgórzu Katedralnym we Fromborku – projekty uzgodniono z Narodowym Instytutem Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów w Warszawie.

W dawnym pałacu biskupim dostosowano kraty w oknach i otworach drzwiowych do wymogów rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 1 grudnia 2008 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym zniszczeniem lub utratą zbiorów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia.

Prowadzono wymianę zamków drzwiowych w obiektach muzealnych – zgodnie z ww. Rozporządzeniem i zaleceniami pokontrolnymi.

Po listopadowej wichurze naprawiono dachy wszystkich budynków muzealnych, w tym prowizorycznie dachy Bramy Południowej i Baszty Prochowej – ze względu na duży zakres prac i złe warunki pogodowe.

Wykonano przegląd budowlany budynków użytkowanych przez Muzeum.

Wykonano konserwację kilku zabytkowych obiektów użyczonych na wystawę pt. *Boska medycyna i niebiescy uzdrowicze*.

Inne prace

Do ważniejszych przedsięwzięć w omawianym okresie należało uaktualnianie stron internetowych Muzeum. Polskie strony powiększono m.in. o informacje o nowych wystawach czasowych i realizowanych projektach. Strony te są dostępne pod adresem **www.frombork.art.pl** w wersji polskiej, angielskiej, francuskiej, niemieckiej i rosyjskiej.

Pod koniec kwietnia 2011 r. przygotowano i udostępniono do zwiedzania ogród ziół przy zespole szpitalnym św. Ducha we Fromborku.

Kadra merytoryczna

Skład kadry w dniu 31.12.2011 r.: **dyrektor** - historyk ze specjalnością muzealną; **dział dokumentacji** – kustosz – zabytkoznawca, asystent muzealny; **biblioteka** – młodszy dokumentalista, asystent muzealny; **dział sztuki** – kustosz-historyk sztuki; **dział rzemiosła artystycznego, archeologii i numizmatów** – kustosz-archeolog/konserwator, asystent muzealny; **planetarium i obserwatorium** – starszy kustosz-astronom po studiach podyplomowych z dziedziny muzealnictwa, adiunkt muzealny po studiach podyplomowych; **dział historii astronomii** – kustosz (z-ca dyrektora) - historyk ze studiami podyplomowymi; **dział oświatowy** – polonista ze studiami podyplomowymi z dziedziny muzealnictwa; **pracownia plastyczna** – kustosz-artysta plastyk po studiach podyplomowych z dziedziny muzealnictwa; **dział historii medycyny** - absolwentka ART w Olsztynie (ogród botaniczny). Ogółem, z dyrektorem - 14 osób, w tym 6 kustoszy.

Osiągnięcia i trudności

Za osiągnięcie należy uznać wykonanie remontu sali muzealnego planetarium i jej dostosowanie do wymogów przepisów przeciwpożarowych.

Bardzo korzystna dla Muzeum była współpraca z Muzeum Archidiecezji Warmińskiej, która zaowocowała kolejną unikatową wystawą i która zyskała bardzo dobre recenzje.

Udało się wydać publikację pokonferencyjną pt. *Piece kaflowe w zbiorach muzealnych w Polsce* – pierwsza tego typu publikacja w kraju.

Na wyróżnienie zasługuje działalność naukowo-badawcza kadry merytorycznej Muzeum, która objawiła się licznymi referatami, wystąpieniami i publikacjami na licznych konferencjach i spotkaniach.

Wykonano niezbędne i zalecane prace zmierzające do poprawy bezpieczeństwa budynków i zbiorów Muzeum – dostosowanie krat w pałacu biskupim, wymiana zamków w obiektach muzealnych, zainstalowanie systemu alarmu przeciwlamaninowego.

Za niekorzystne należy uznać nagłe i niespodziewane zmniejszenie dotacji na działalność Muzeum w połowie roku.

Na odnotowanie zasługuje spadek liczby sprzedanych biletów wstępu do Muzeum o około 6% w porównaniu do roku 2010, choć ogólna frekwencja wzrosła o 2% - odnotowano 10 950 zwiedzających nieodpłatnie.

Dał się odczuć niekorzystny wpływ zawirowań pogodowych na początku i pod koniec 2011 r. Liczne uszkodzenia, zwłaszcza dachów na budynkach muzealnych i konieczność pilnych napraw była przyczyną dużych nieplanowanych wydatków.

Nadal przybywało obowiązków o charakterze administracyjno-biurowym, rosły wymagania w tym zakresie, a nie było komu ich powierzyć. Obciążało to nadmiernie dyrekcję i księgowość Muzeum. Dały się odczuć braki kadrowe, zarówno w nielicznej administracji jak i w kadrze merytorycznej.

Za trudny i obciążający należy uznać stały proces dostosowywania instytucji do często zmieniających się przepisów prawa.

Podsumowanie

W porównaniu do analogicznego okresu 2010 r. :

- ilość wystaw stałych nie uległa zmianie, główną muzealną wystawę poświęconą Mikołajowi Kopernikowi uzupełniono o medale kopernikowskie
- przygotowano podobną ilość wystaw czasowych ale w tym jedną o której głośno
- frekwencja w obiektach muzealnych była wyższa o około 2% ale sprzedano o około 6% mniej biletów wstępu, muzealne planetarium odwiedziło podobna ilość osób
- pozyskano mniejszą ilość muzealiów – 60 % , niewiele przybyło druków zwartych nowych w muzealnej bibliotece ale wzbogaciła się o cenne starodruki astronomiczne
- podobnie jak w 2010 r. działalność wydawnicza była bardzo ograniczona, z powodów finansowych ale udało się wydać cenną i cieszącą się dużym zainteresowaniem publikację pokonferencyjną
- zwiększyła się ilość uczestników lekcji muzealnych o około 47%
- naprawiono uszkodzone przez anomalie pogodowe obiekty muzealne
- wykonano szereg prac zmierzających do poprawy bezpieczeństwa budynków i zabytków
- zabiegom konserwatorskim poddano znaczącą ilość zabytków
- wysoki i owocny był udział przedstawicieli Muzeum w konferencjach i spotkaniach dotyczących zabytków, sztuki i nauki.
- skład kadry merytorycznej instytucji pozostał bez zmian.

Frombork, 03.02. 2012 r.

Henryk Szkop